NAALAKKERSUISUT

GOVERNMENT OF GREENLAND

Kalaallit Nunaanni Atlantikup kapisilianik kapisilinniarniarnermi aqutsinissamik pilersaarut

Juni 2021

AALISARNERMUTPINIARNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK

Imai

1. Tunuliaqutaasoq 3
1.1 Siunertaq periuserineqartorlu 3
1.2 Atuuffiata sivisussusia aamma aaqqissuusseqqinnermut aalajangersakkat 4
1.3 Inatsit aamma Aqutsinissamik akisussaaffiit 4
1.3.1 NASCO 4
2. Aalisarnermut avatangiisinullu tunngatillugu kapisilik pillugu ilisarititsineq 5
3. Siunnersuineq kiisalu aalisarnermi aqutsinissamut tunngavigineqartut 7
3.1 Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq 7
3.2 TAC-mik aamma pisassiissutissanik aalajangersaasarnerit 10
3.3 Malittarisassioriaatsit 11
3.3.1 Aalisarnermi pisanut malittarisassat: pisassiissutit annertussusaat 11
3.3.2 Nunami namminermi malittarisassaqartitsineq: Aalisarnermi piginnaasat 11
3.3.3 Sumiiffinni malittarisassaqartitsineq 12
3.3.4 Piffissaq aalisarfiusoq 13
3.3.5 Piujuartitsineq siunertaralugu teknikikkut iluarsartuussineq 13
3.3.6 Imartat mianerisassat 14
3.4 Saniatigut pisanik aqutsineq 14
4. Nalunaaruteqartarneq nakkutilliinerillu 14
4.1 Nalunaaruteqartarneq 14
4.1.1 Attaveqaqatigiinneq 15
4.2 Alapernaarsuineq, Nakkutilliineq Misissuinerlu MCS) 16
4.3 Nalunaarutiginninnerit 16
Ilanngussaq 1. Inatsisit atuuttut immikkut attuumassutillit 17
Ilanngussaq 2. Agguaassinissamut najoqqutassiaq aqutsiveqarfiit akornanni 18
Ilanngussaq 3. Inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut agguaassinissamut najoqqutassaq 20

1. Tunuliaqutaasoq

1.1 Siunertaq periuserineqartorlu

Nunani tamalaani isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannit pisussaaffiliunneqartut mianeralugit kalaallit innuttaasut Atlantikup avannaata kapisiliinik (*Salmo salar*) atuisinnaanissamik periarfissaqarnissaasa isumannaarneqarnissaa aqutsinissamik pilersaarutikkut siunniunneqarpoq.

Kapisilik Atlantikup avannaani sumiiffinni amerlasuuni ikiliartuinnavimmat, naalagaaffiit tamangajammik oqaluttuarisaanermi immami malunnaatilimmik kapisilinniartuunikuusut aalisarnertik unitsinnikuuaat. Innuttaasut tamarmik imminnut pilersorsinnaanerisa attatiinnarnissaa Naalakkersuisunut pingaaruteqarpoq, tamannami aamma Aalisarneq pillugu inatsimmi ersersinneqarpoq. Taamaattumillu aalisarnermik aqutsinermut atatillugu taamatut periarfissaqarnerup innuttaasunut isumannaarnissaa kiisalu Kalaallit Nunaata nunat tamalaat pisussaaffiliussaannik naapertuinissaa pingaaruteqarpoq.

Taamaammat aqutsinissamik pilersaarummi matumani inuuniutigalugu aalisarsinnaanerup isumannaarnissaa pingaarnertut anguniagaavoq, tamatumuunakkummi Kalaallit Nunaat tamakkerlugu innuttaasut kapisilinnik pilersorneqarnissaminnut periarfissaqassammata, inuillu aalisarnermi peqataanissamut periarfissaqanngitsut assersuutigalugu najukkaminni kalaalimineerniarfinni kapisilinnik pisinissaminnut periarfissaqarsinnaassammata. Taamaammat taamatut innuttaasut tamarmik kapisilinnik periarfissaqarnissaat isumannaarniarlugu inuussutissarsiutigalugu aalisartut assersuutigalugu najukkaminni kalaalimineerniarfinni, niuertarfissuarnut imaluunniit suliffeqarfinnut namminersortunut tunisinissaminnut akuerineqartarput. Sunngiffimmi aalisartut taamaallaat namminneq atugassaminnik aalisarsinnaatitaapput, pisatillu tuniniarsinnaanngilaat.

Aqqutsinissamut pilersaarutikkuttaaq NASCO-milu isumaqatigiissut malillugu aalisagaqatigiiaanik[1] ataatsimoorussanik aqutsinermut atatillugu aalisarnerup NASCO-p najoqqutassiai aamma Imaani Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissutikkut[2] Kalaallit Nunaata nunanut tamalaanut atatillugu pisussaaffii malillugit aalisarnerup aqunneqarnera isumannaarneqassaaq.

Aqutsinissamik pilersaarut una innuttaasut imminnut pilersorsinnaanissaannik, soqutigisaqartut pitsaanerusumik akuutinneqarnissaannik, kiisalu Kalaallit Nunaanni kapisilinniarnermi sakkortunerusumik aalaakkaanerusumillu aqutsinissamik tamakkiisumik aallaaveqarpoq.

Aqutsinissamik pilersaarummi Kalaallit Nunaat tamakkerlugu aamma Kalaallit Nunaata kangiani sinerissap qanittua pineqarpoq. Tassa imaappoq Kalaallit Nunaata aalisarnermut oqartussaaffia tassaavoq tunngavigisamik killigititamit 3 sømilip iluatamakkerlugu.

Aqutsinissamik pilersaarummi *pineqanngilaq* Kapisillit Kuuata kapisiliinik kapisilinniarneq, Kapisillit kuuata kapisilii Atlantikup kapisiliinut ilaanngillat, taamaammallu Atlantikup avannaani kapisiliinik aalisarnermik aqutsinermut ilaanatik. Taamatuttaaq kapisilik qatigalik (*Oncorhynchus gorbuscha*), tassaavoq kapisilik arti alla aqqutsinissamilu pilersaarummi uani ilaatinneqanngilaq.

[1] Imaani Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissut: United Nations Convention on the Law of the sea (UNCLOS) § 63
[2] Atlantikup avannaani kapisilinnik piujuartitsinissamut Isumaqatigiissut (The Convention for the conservation of salmon in the North Atlantic)

1.2 Atuuffiata sivisussusia aamma aaqqissuusseqqinnermut aalajangersakkat

Aqutsinissamik pilersaarut una 1. juli 2021-imiit 31. december 2025 tikillugu atuutissaaq, tamatumalu kingorna aqutsinissamik pilersaarummit misilittakkat kiisalu ICES-imit siunnersuineq aamma Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit tusarniaaffigineqarnerat aallaavigalugit tamanna nalilersorneqassalluni. Tamanna tunngavigalugu naleqqussaaneq kissaatigineqarpat imaluunniit taama iliornissaq pisariaqartutut nalilerneqarpat pilersaarut Naalakkersuisut aaqqiissuuteqarfigisinnaavaat.

Aalisarnerli annertuumik allannguuteqartoq malugineqarpat, soorlu pisariaqartitsineq aqutsinermi allannguinissamik, siunnersuinermi tunngavinni allaniluunniit allanngortoqarpat, piffissap taassuma ingerlanerani aamma aaqqissuusseqqittoqarsinnaalissaaq. Taamaalilluni aqutsinissamik pilersaarutip maannakkut aalisarnermut tunngatillugu eqqortuunissaa uppernassuseqarnissaalu isumannaarneqassaaq.

Aqutsinissamik pilersaarutip allanngortinneqarneri tamarmik Naalakkersuisunit akuerineqaqqaassapput, ilanngussalli ilaatinneqartut allanngorneri Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit allaffissornikkut isumagineqarsinnaassapput.

1.3 Inatsit aamma Aqutsinissamik akisussaaffik

Aalisarneq pillugu inatsit malillugu kalaallit aalisarnerannut Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaatitaapput. Kalaallit Nunaata aalisarnermik oqartussaaffigisaani aalisakkanut aalajangersimasunut ukiumoortumik TAC-mik Naalakkersuisut aalajangersaasarput, TAC-lu kalaallit inatsisaat nunallu assigiinngitsut akornanni isumaqatigiissutini aalajangersakkat mianeralugit TAC-mit pisassiissutigineqartut agguaattarlugit.

Kalaallit Nunaanni aalisarnermik aqutsineq tamatumunngalu akisussaaffik Naalakkersuisuniippoq aamma Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisumiilluni. Naalakkersuisoq aalisarnermut inatsimmi atuuttumi tunngavissat malillugit aalajangernissamut siunnersuutissanik piareersaasiortarpoq. Siunnersuutit taamaattut Naalakkersuisut akuttunngitsumik ataatsimiittarnerini aalajangiiffigineqartussanngorlugit (itigartinneqartussanngorlugilluunniit) saqqummiunneqartarput.

Aalisarneq pillugu inatsit atuuttoq naapertorlugu ataatsimut isigalugu suliassanut aqutsinermut tunngasunut Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinnut tusarniaasarnissaminik pisussaaffeqarpoq. Aalisarneq pillugu inatsimmi Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit katitigaanerat aamma erseqqissarneqarpoq.

Atlantikup avannaani kapisilinniarneq Aalisarneq pillugu inatsisip saniatigut Kapisilinniarneq pillugu Nalunaarut kiisalu NASCO-p ukiunut arlaqartunut aqutsinissamik malittarisassiai naapertorlugit Kalaallit Nunaata kitaa pillugu Kommissionimi aamma aqunneqarpoq.

1.3.1 NASCO

Kapisillit piujuartinneqarnissaannut Atlantikup avannaanni suliniaqatigiiffik (North Atlantic Salmon Conservation Organisation) NASCO 1984-imi pilersinneqartoq Atlantikup avannaani kapisillit nujuartat piujuartinnissaannut, kinguaassiornissaannut, amerlisarnissaannut pisariitsumillu aqunneqarnissaannut akisussaaffeqarpoq. Naak naalaagaaffiit kapisillit namminneq kooqarfimminnit kingoqqisut pillugit kapisilinniarnermik namminneq malittarisassaqartitsinertik aalajangiusimagaluaraat, taava akuleriissunik

aalisarnerit soorlu Kalaallit Nunaata Savalimmiullu eqqaanni pisartut kapisilinnillu nunat allat kuuinit kingoqqisunik aalisarfiusartut NASCO-mit malittarisassaqartinneqarput.

Naalagaaffiit uku NASCO-mut ilaasortaapput: Canada, Danmark Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugit (DFG), EU, Norge, Rusland, Tuluit Nunaat aamma USA.

NASCO-p siunertaraa "Ilisimatuussutsikkut paasisat pissarsiarineqarsinnaasut pitsaanerpaat mianeralugit Atlantikup avannaata kapisiliata nunat tamalaat suleqatigiinnerisigut piujuartinnissaa, kapisileqassutsip pilerseqqinneqarnissaa kapisillillu amerlisarneqarnissaat."

Tamatuma qanoq anguneqarsinnaanissaanut mianersortumik tunngaveqarnissamut NASCO-p Iliuusissatut Pilersaarutaani (1998-imeersumi) ima allassimasoqarpoq:

”Aqutsinermut uuttuutit atornerisigut uumasoqatigiiaat tamarmik piujuartitsinermut killissarititaasut atorlugit attatiinnarnissaannut aqutsinermut iliuutsit siunertarineqartariaqarput.” ”Aalisarnermik aqutsinermi mianersortumik tunngaviup atornerani inuuniarnikkut aningaasarsiornermi pissutsit aamma isiginiarneqassapput.” ”Mianersortumik tunngavik atorneqassaaq, tamatumanilu pisariaqarpoq kapisileqatigiit pileqqinnissaannut kapisileqatigiinnut “piujuartitsinermut killissarititaasut” ataallugit amerlassusillit pillugit aaqqissuussinerit ineriartortinneqarnissaat (ilaatinneqassappullu naammaginartumik siaruaassimanerannut iluaqutissat, kapisileqatigiiaat amerlisinneqarnissaat aamma aalisarnermik aqutsinermi iliuusissat)

2. Aalisarnermut avatangiisinullu tunngatillugu kapisilik pillugu ilisarititsineq

Atlantikup avannaani kapisilik (*Salmo salar*) nunani Atlantikup avannaatungaanut sinerialinni kuussuarni kuunnilu suffiarineqartarpoq, taakkunanilu uumanini aallarnertarpaa. Europami kapisileqatigiiaat Europap kujataatungaanit Portugalimiit Spaniamiillu avannamut Rusland ilanngullugu siaruaassimapput. Atlantikup kitaatungaani kujataanit (USA-mi) New Englandimit avannamut Canadami issittup kujasinnerusortaani (Labradorimut aamma Quebecimut) siaruaassimapput.

Atlantikup kapisilia imermi imaanilu uumasartuuvoq, tamannalu ima paasineqassaaq kapisilik kuunni tarajuunngitsuni suffisartuuvoq, alliartornerminilu immamut tarajulimmut avalattarluni. Kussuarni kuunniluunniit tarajuunngitsuni suffisarpoq, taakkulu ukiumini siullerni najortarpai. Ileqquusutut suffisarpoq oktobarimiit januarip tungaanut. Kuunni aalajangersimasumik angissusilinnik ujaraarartalinni itersaliorfigineqartuni arnavissat suffisarput angutivissanillu suai immutserneqartarput.

Kapisileeqqat ukiuminni siullerni kuunni uumasarput, ukiulli ataatsip arfinillillu akornisa kingorna kapisillip piaraasa isikkuat allanngortarpoq, taamaalillunilu qalipaataa qaallorinnerulersarluni. Amiata qaallorinnerulernera tuluttut skandinaviamiusuullu smoltinnguunneranik taaneqartarpoq. Kujasinnerusumi smoltinnguunnerat ukiup ataatsip marlulluunniit ingerlanerani pisarpoq, avannarpasinnerusunili kapisileqatigiiit assersuutigalugu Kapisilinni kapisillit aatsaat ukiut sisamat arfinillillu tungaanut qaangiukkaangata aatsaat smoltinnguuttarput. Smoltinnguunnerup nalaani kapisileeqqat timimikkut allannguuteqartarput, taamaalillutillu immami taratsumi uumalersinnaasarlutik. Tamatuma kingorna smoltit imaanut avalakkiartuaalersarput neriniarlutik, immamiittarpullu ukiumi ataatsimi arlalinniluunniit.

Imaani neriniarlutik ingerlaarnerminni kuunni tarajuunngitsuniit sukkanerusumik alliartulersarput, tassami imaani nerisassaqarniarnerat kuussuarnut kuunnullu sanilliullugu pitsaanerungaartarami. Kapisilik imaani neriniarfitsialannut soorlu Barentsip imartaanut Kalaallit Nunaatalu imartaanut kilometerinik tusintilikkaanik ingerlaartarpoq. Kalaallit Nunaata imartaani nerisarinerusarpaat ammassaat, amikut qulinik avaleraasallit, krillit aamma qaleruallit ilaat temistonik taaneqartartut.

Kapisilik naammattumik angissuseqaleraangami kapisilik suffisinnaanngornikoq kuussuarmut kuummulluunniit nammineq tukerfimminnut ukiut arlalissuit sioqqullugit suffiarineqarfimminut utertarpoq ("homing/angerlarneq"). Kapisillit Kalaallit Nunaani pisarineqartartut amerlanersaat ukiumi ataatsimi immameereersimasarput kiisalu 55-65 cm-nik takissuseqarlertarlutik, tamatumalu kingorna ukiut marluk arlallilluunniit immameereernerminni kooqarfimminnut allisimaqalutik uteqqittarlutik. Taamaammat kapisillit minnerit ukioq ataaseq uumareerlutik kooqarfimminnut utertut nerisassarsiorlutik ingerlaarnerminni Kalaallit Nunaat pallissimasanngilaat. Kapisillit ataatsimik ukiullit Europameersut Amerikamilu avannarlermeersut amerlassusiat taamaammat kalaallit aalisarnerannit toqqaannartumik sunnerneqartanngilaq, toqqaannanngitsumilli sunnerneqartarluni kapisillit angisuut suffisarnerisa kingunerisaanik amerleriaateqartarnermi.

Atlantikumi kapisillit ilai ingerlaarnerminni ima nukillaarsimatigisarput allaat suffereernermi kingornatigut toqusarlutik. Manerassuarmili kapisilinnut artinut amerlasuunut sanilliullutik Atlantikup avannaani kapisillit amerlagisassaasut suffereernerup kingorna uumaannarsinnaasarput, nutaamillu immami nerisassarsiorlutik ingerlaaqqissinnaasarlutik. Kapisillit arlaleriarlutik suffinikut angisoorsuanngorsinnaasarput (100 cm-t sinnerlugit), taakkulu arlaleriarlutik suffisartunik taaneqartarlutik (repeat spawners).

Immami nuttarluni ingerlaarfiit sumiiffimmiit sumiiffimmut assigiinngitsorujussuusinnaasarput, taakkuli suli sukumiisumik ilisimaneqanngillat. Qularisassaanngilarli Atlantikup avannaani kapisillit tamarmik nerisassarsiorlutik Kalaallit Nunaannut ingerlaartannginnerat, naak kapisillit immami ingerlaartarnerat pillugu takussutissianit amerlasuunit tamanna oqariartuutigineqartaraluartoq. Kapisillit Kalaallit Nunaannut allaat neriniarlutik ingerlaartartut ukiut marluk arlallilluunniit immameereernerminni angisoorsuanngorlutik Europamut Amerika avannarlermulluunniit uteqqittarput.

Taama annertutigisumik "angerlartarnerup" kinguneraattaaq kapisillit immamiittut kapisileqatigiinnik assigiinngitsunik amerlaqisunit katitigaasarnerat, taakkulu kooqarfimminnut suffiniarlutik uteqqinnerminni aamma kooqarfinni immikkoortitaarlutik avissaartitertarput. Kapisillit aallaqqaammut kooqarfiminnut ukiup ataatsip marlulluunniit qaangiunnerani namminneq suffiniarlutik ileqquusumik uteqqittarput.

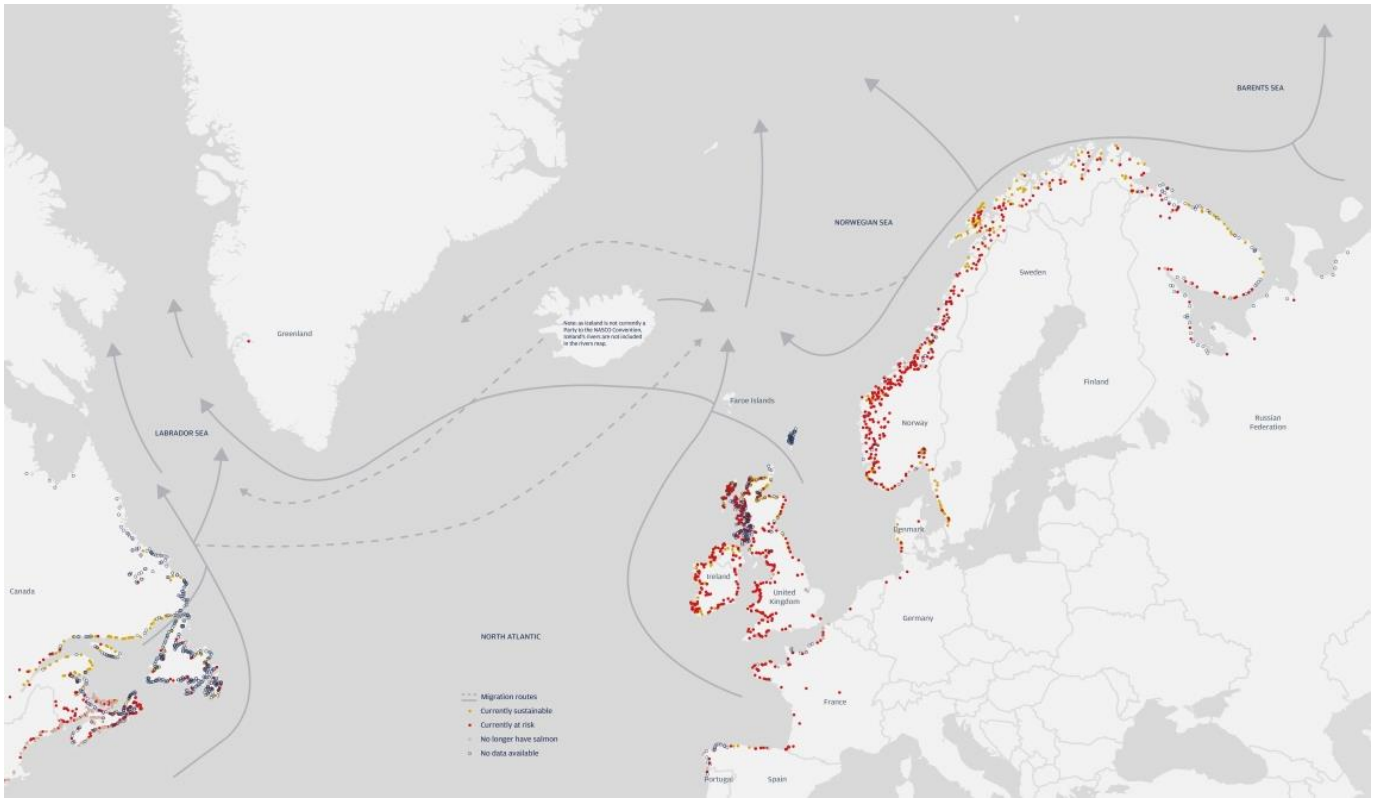

Assiliaq 1 Atlantikup avannaani kapisillit ingerlaartarfii
Najoqqutaq: The State of North Atlantic Salmon Report, NASCO 2019

Kalaallit Nunaanni kapisilinniarneq sinerissap qanittuani ingerlanneqartarpoq, tassa imaappoq umiatsiaaqqanit imaluunniit sinerissap qanittuani angallatinit minnerusunit (42 fodsinit naannerusunit) tunngaviusumik killigititamit 3 sømilit timaani. Aalisarneq pingaarnertut Kitaani ingerlanneqartarpoq, Kalaallit Nunaatali kangiani aamma kapisilinniartoqartarpoq. Inuussutissarsiutigalugu aalisartunit qassutit imaluunniit qarsorsat piniutigineqartarput. Qassutit pingaarnertut piniutaapput, sunngiffimmili aalisartut ilaasa qissattaat atortarpaat. Qassutit napittaajarneqartuartarput, inuussutissarsiutigalugulu aalisartut pisatik tunisinnaasarpaat, sunngiffimmili aalisartut namminneq atugassaminnik taamaallaat aalisarsinnaallutik.

Kapisilinniarneq tapertaralugu aalisarneruvoq, Kalaallit Nunaannilu namminermi taamaalaat atugassat aalisarneqarsinnaapput.

3. Siunnersuineq kiisalu aalisarnermi aqutsinissamut tunngavigineqartut

3.1 Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq

Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq International Council for Exploration of the Sea-mit (ICES-imit) sulissutigineqartarpoq. Siunnersuineq ukiut pingasukkaarlugit pisarpoq, ICES-imilu suleqatigiissitamit

WGNAS-imit[3] martsip naalernerani ukiumoortumik nalilersorneqartarluni. Atlantikup avannaa tamakkerlugu kapisileqatigiiaanit paasisat suleqatigiissitamit katersorneqarlutillu naalilersorneqartarput.

ICES-imi siunnersuineq sumiiffinnut pingaarnernut pingasunut agguataarneqartarpoq; Atlantikup avannaata kangiani (NEAC), Amerikami avannarlermi (NAC) aamma Kalaallit Nunaata kitaani (WGC). Siunnersuineq imaluunniit siunnersuineq kingullerpaaq pillugu nalilersuutit NASCO-mi isumaqatigiissuteqartunut tamanut ukiut tamaasa saqqummiunneqartarput.

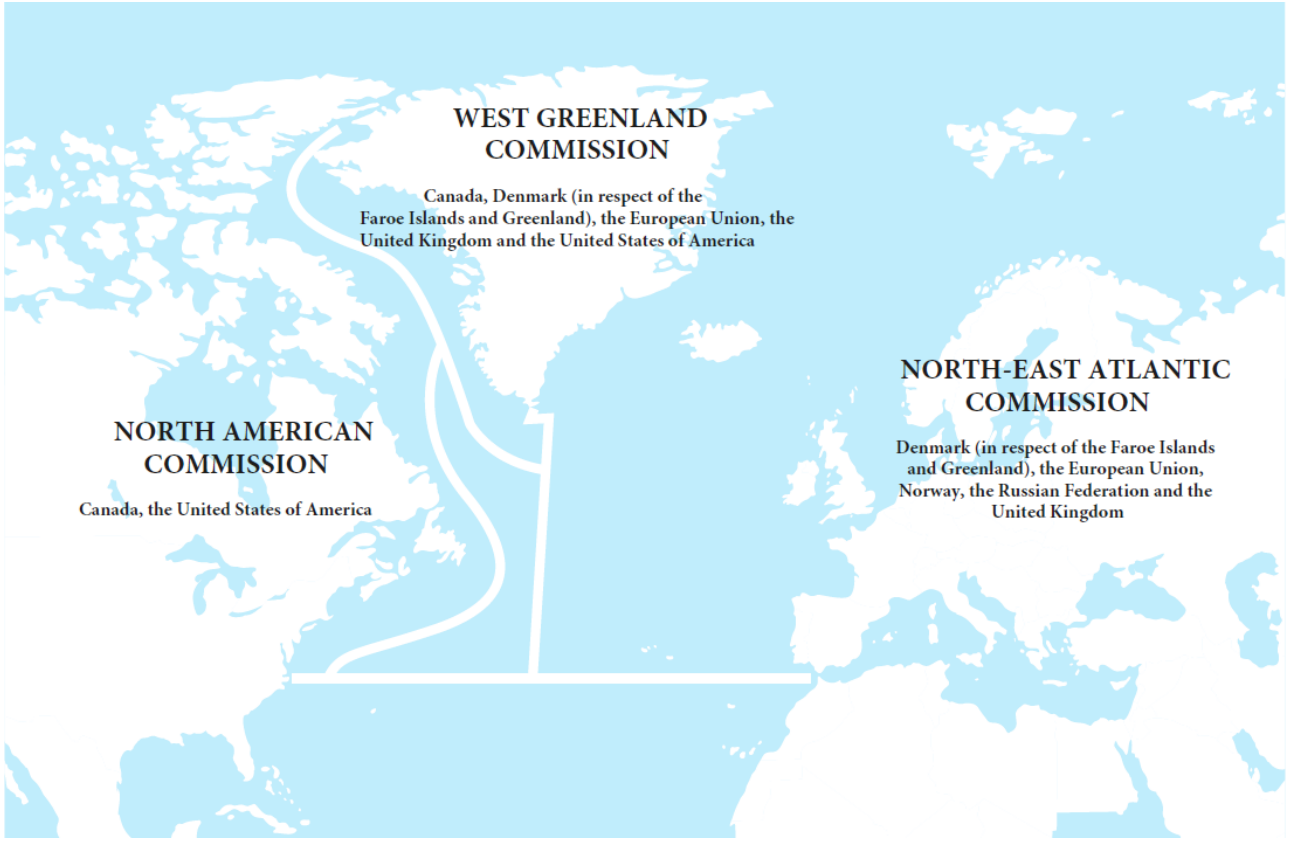

Assiliaq 2 NASCO-mi kommissioneqarfiit
Najoqqutaq: NASCO-mi nittartagaq

Kapisillit Kitaani sinerissami pisarineqartartut pingaarnertut Europami Amerikamilu avannarlermi kapisileqatigiinnit pisuupput. Kapisillit Kapisillit kuuaneersut ima ikitsigipput, allaat taassuma Kalaallit Nunaata sineriaani kapisilittarineqartartunut akuusangaarnatik. Aammattaaq taanna kapisileqatigiitaqutsinermi imaluunniit pisassiinermi pineqartuni ilaanani.

Kalaallit Nunaanni aamma Savalimmiuni aalisarneq akuleriissitsilluni aalisarnertut pineqartarpoq (mixed stock fishery), tamatumanilu kapisillit kuussuarnit kuunniillu arlalinneersut ataatsimut nunani allani aalisarneqartarput. Kalaallit Nunaanni aalisarnermi nunarsuup immikkoortui sorliit aamma aalisagaqatigiiaat suut sunnerneqarnersut paasiniarlugu ukiut tamaasa kalaallit kapisinniarnerannit misiliutissat

[3] ICES Working Group on North Atlantic Salmon - WGNAS (ICES-imi Atlantikup avannaani kapisillit pillugit suleqatigiissitaq - WGNAS)

katersorneqartarput. DNA-mik misiliutit aamma pisat annertussusii pisat nunarsuup immikkoortuanit suminngaanneersuunerannik agguataarinermut atorneqartarput. Kalaallit Nunaata kitaani misiliutinik tigusisarnermik aaqqissuussineq tunngavigalugu kapisillit 72 %-ii Kalaallit Nunaata imartaanut ingerlaartartut Amerikami avannarlermi kuussuarneersuusut, 28 %-iilu Europamiut pingaarnermillu Irlandimi aamma Tuluit Nunaanni kuussuarneersuusut ICES-imit 2020-mi missingerneqarpoq. Tamatuma kingorna pisanit paasisat pisallu pillugit paasisat immikkoortiterneri, ilanngullugit suminngaaneerneri Atlantikup sineriaani nunap immikkoortuinut kapisillit utertut kisinneqarnerinik ataqatigiissinneqartarput. Aalisarnermit paasisat aamma kapisillit utertut amerlassusiat (saqqummiunneqartoq NASCO-mut ukiumoortumik nalunaarusiami ”Framework of Indicators”-imi) kisitseriaatsitut aaqqissuussami katiterneqartarput, tamatumanilu aalisarneqalinnginneranni kapisillit amerlassusiat naatsorsorneqartarpoq. Pinngortitami nalinginnaasumik toqusarnerat apeqqutaatillugu naatsorsuisoqartarpoq, kapisileqatigiiaallu aalisarnermit sunnigaanerat missingerneqartarpoq. Periutsimi aamma nalilerneqartarpoq nalinginnaasumik imaani toqusut kiisalu “angerlamut” ingerlaartut. Naggataagut anguneqartarpoq kapisilinniarnerup sunniutaa kapisileqatigiinnut assigiinngitsunut missingersuinikkut.

Atlantikup avannaani kapisillit uumasarnerisa sivisussusianut atatillugu aalisagaqatigiiaat sivikitsumik uumasartut atugaat kapisillit atugaannut assingusuupput. Kapisileqatigiiaat inersimasortai amerleriartarnernut nikerartunut malussajasuararsuupput, suffisartummi inersimasut ikittuinnaasarmata. Taamatuttaaq kapisileqatigiiaat aalisarneqarsinnaasut ukiumut pilersartut nikerarnerannik aamma sunnerneqartarput. Artinut malussajasunut taamaattunut atatillugu amerleriaateqartarnerit ajortumik sunnerneqannginnissaannik aarleqquteqarsinnaanerup annikitsuunissaa isumannaarniarlugu suffisartut naammaginartumik amerlassusiat paasiniarlugu (MSY $B_{escapement}$) ICES-imit Piujuartitsineq Tunngavigalugu Pisarineqarsinnaasut (MSY) naatsorsorneqartarput. Kapisilinnut taama periuseqalerneq kapisillit kuunnut ataasiakkaanut uteqqittartut amerlassusiat pillugu aqutsinermut uuttuusiisarnermik kinguneqarnikuuvoq (river-specific conservation limits). Kuuit amerlasuut aqutsinermut uuttuusiinermik aalajangiiffigineqarnikuunngimmata, peqatigisaanillu kapisileqatigiiaat tamarmik alapernaarsorneqarsinnaanngimmata, kapisileqatigiiaat alapernaarsorneqarnerinut kuuit uuttuusiunneqartartussat aalajangersimasunik tunngavilerlugit atorneqartarput (kapisillit uteqqittartut pillugit piujuartitsinermik killiliussat). Kisitsinerniillu inerniliussat NAC-mut aamma NEAC-mut ukiumoortumik nalunaarusiani katersorneqartarput .

Kitaani kapisilinniarnermik siunnersuisarnermut atatillugu, kapisillit pineqartut kapisileqatigiiaanit hundredelikkaaneersunit akuugaasarmata, NASCO-mi aarleqquteqarsinnaanermik ilimanaat 75 %-imik annertussusiligaq akuerineqarnikuuvoq, peqatigisaanimmi NAC-mi sumiiffinnut arfinilinnut (Labrador-imut, Quebec-imut, Newfoundland-imut, Gulf of st Lawrence-imut, Scotia Fundy-mut aamma USA-mut) kiisalu Europami aqutsiveqarfiit kujasinnerusortaanni (S-NEAC-imi) aqutsinermut uuttuutit pilersinneqarusummata.

2019-2021-imut ICES-imit siunnersuineq ukiuni amerlasuuni tassaasimavoq Kalaallit Nunaanni Atlantikup kapisiliinik *”toqqaannartumik aalisartoqassanngitsoq”*. Amerikap avannarliup avataanut aamma Savalimmiuni aalisarnermut siunnersuineq aamma tassaavoq *”toqqaannartumik aalisartoqassanngitsoq”*.

Assiliaq 2 Nunarsuup immikkoortuini kalaallit aalisarnerannut annertunerusumik pilersuisuusuni kapisileqatigiiaat qanoq innerannik takussutissiissut. 2SW (NAC-mi nunap immikkoortui) pillugit eqikkaaneq aamma MSW-p (NEAC-p kujasinnerusortaani) 2018-imi agguaqatigiissillugu naligititaq (Monte Carlo-mit kingullermik siaruaassimanerit) Suffisartunik missingiinerit Piujuartitsinermik killigititanut atatillugu / aqutsinermut uuttuutit pillugit. (CL/MO).

Kapisillinnut meqqi

Nunat arlallit NASCO-meersut kapisiliutitik nalunaaqutsersortarpaat, taamaammallu aalisarnermi nalunaaqutaliussat katersorneqartarput. Aalisartoq kapisilimmik meqqilimmik nassaarneruni meqqi Pinngortitaleriffimmut nassiutissavaa. Meqqi atorlugu kapisiliup ingerlaartarfii pillugit paasissutissiisoqarsinnaavoq. Meqqit nassiunneqartut akornanni NASCO ukiut tamaasa ajugaasumik makitsisarpoq. Ajugaasoq aningaasanik akissarsisinneqartarpoq.

3.2 TAC-mik aamma pisassiissutissanik aalajangersaasarnerit

Kapisilinnik aalisarnermi pisarineqarsinnaasut amerlanerpaaffilerneqarnerat (TAC) NASCO-mi Kalaallit Nunaata kitaa pillugu Kommissionimi isumaqatigiissut (Multi-annual Regulatory Measures) tunngavigalugu Naalakkersuisunit ukiut tamaasa aalajangersarneqartarpoq.

Kalaallit Nunaani nunap immikkoortui tamarmik naligiimmik kapisilinniarnissamut periarfissaqarnissaat isumannaarniarlugu aqutsiveqarfinnut tamanut TAC-mit pisassiissutit Naalakkersuisunit agguataarneqartarput. Oqaluttuarisaanermipisaqartarnernit paasisat tunngavigalugit aqutsiveqarfinnut tamanut pisassiissutit agguaanneqartarput 2015-2019 [4].

[4] Takuuk ilanngussaq 2

Aqutsiveqarfiit:	Agguaassinissamut najoqqutassaq:
Avannaata kitaani	40%
Kujataata kitaani	60 %
Tunimi	Ukiumut aalajangersimasumik pisassat 3 tons

Pisassiissutit aqutsiveqarfinnut Naalakkersuisunit agguaanneqareeraangata kinguliani agguaassinissamut najoqqutassatut aalajangersarneqartut malillugit aalisartunut immikkoortunut marlunnut tassa *inuussutissarsiutigalugu aalisartunut* aamma *sunngiffimmi aalisartunut* aqutsiveqarfinnut marluusunut Avannaata kitaanut aamma Kujataata kitaanut pisassiissutit agguataarneqartarput [5].

Aqutsiveqarfiit	Agguaassinissamut najoqqutassaq 1		Agguaassinissamut najoqqutassaq 2
Avannaata kitaani	40%	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut	28 % [1]
		Sunngiffimmi aalisartunut	12 % [1]
Kujataata kitaani	60%	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut	42 % [1]
		Sunngiffimmi aalisartunut	18 % [1]
Tunimi	Ukiumut aalajangersimasumik pisassat 3 tons	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut	50% [2]
		Sunngiffimmi aalisartunut	50% [2]
[1] Kalaallit Nunaata kitaanut %-ikkaartumik agguataarneri [2] Kalaallit Nunaata kangianut %-ikkaartumik agguataarneri			

3.3 Malittarisassioriaatsit

3.3.1 Aalisarnermi pisanut malittarisassat: pisassiissutit annertussusaat

Aalisarneq piffissamik killiliilluni pisarineqarsinnaasut annertunerpaaffilernagit aqunneqarpoq, tamanna aamma taaneqartarpoq paggatassiilluni aalisarnertut. Tamatuma kinngunerisaanik pisassiissutit aqutsiveqarfinnut ataasiakkaanut agguataarneqartarput, kiisalu aqutsiveqarfimmi pineqartumi akuersissutaatillit tamarmik aqutsiveqarfimmi ataatsimoortumik pisassanik aalisartarlutik.

Sumiiffimmi pisassat nungunneqaraangata aqutsiveqarfimmi aalisarneq unitsinneqartarpoq. Sumiiffimmiit sumiiffimmut imaluunniit ukiumiit ukiumut pisassiissutit nuunneqarsinnaanngillat.

3.3.2 Nunami namminermi malittarisassaqartitsineq: Aalisarnermi piginnaasat

Atlantikup kapisiliinik aalisarneq Kalaallit Nunaanni nammineq pilersornissamut aalisarneruvoq, tamannalu aamma nammineq inuuniutigalugu aalisarnertut pineqartarpoq, taamaammallu inuussutissarsiutigalugu aalisartut aamma sunngiffimmi aalisartut kapisilinniarsinnaatitaapput. Aalisarnerli akuersissutit tunngavigalugit malittarisassaqartinneqarpoq. Kikkulluunniit kapisilinniarnissamut akuersissutaateqassapput, aamma qissattaatit taamaallaat atorneqassagaluarpataluunniit.

[5] Takuuk ilanngussaq 3 aalisartut immikkoortut akornanni agguaassinissamut naatsorsuinerit.

Angallatinut 12,8 meterit angullugit takissusilinnut (42 fodit) akuersissutit taamaallaat tunniunneqarsinnaapput.

Kapisilinniarnissamut akuersissummik tunineqarnissamik pisinnaatinneqarnermut uku naammassineqarsimassapput:

- Ukiuni kingullerni marlunni Kalaallit Nunaanni ataavartumik najugaqarsimanissaq,
- Ukiuni kingullerni marlunni Kalaallit Nunaannut akileraartarsimanissaq, aamma
- Ukiup siuliani akuersissummik pigisaqarsimagaanni aalisarnermik ingerlatsisimaneq piffissaatillugu ukiup siuliani aalisarneq nalunaarutigineqassaaq

Kapilisinniarsinnaanermut akuersissummik pissarsiniaraanni qinnuteqarfissaq aaneqassaaq ugguuna sillissivik.gl imaluunniit kommuneqarfigisamut.

3.3.3 Sumiiffinni malittarisassaqartitsineq

Atlantikup kapisiliinik kapisilinniarneq taamaallaat sinerissap qanittuani ingerlanneqarsinnaavoq, tamannalu isumaqarpoq tunngaviusumik killigititamit 3 sømilit iluanni..

Atlantikumiit kapisilik aasaanerani Kalaallit Nunaannut ingerlaartarpoq, siullermillu Kujataanut apissittarpoq, aasaaneranilu ukiariartornerata tungaanut pingaarnertut Kalaallit Nunaata kitaata imartaa atuarlugu avannarpartertarluni. Kapisillip Kitaata sineriaani tikittarnerata nikerartuunera pissutigalugu siunertarineqarpoq Atlantikumiit kapisilinnik kapisilinniarneq aqutsiveqarfinnut pingasunut aggulunneqarnikuuneranut. Taamaaliornikkut Kalaallit Nunaat tamakkerlugu kapisilinniarsinnaanermik periarfissaqarneq isumannaarneqartarpoq.

Aqutsiveqarfik:	**Sumiiffik pillugu nassuiaat:**
Avannaata kitaani	Nunalerutini sumiiffinnut atatillugu tunngaviusumik killigititamit 3 sømilit timaani nunavittami sumiiffimmit (83°17'N, 44°00'V), tassanngaanniillu avannamut tunngaviusumik killigititap 3 sømilip timaa sinerlugu 44°00'V-mut, tassanngaanniillu tunngaviusumik killigititamit kujataata-kitaanit 3 sømilinik killigititaq sinerlugu 64°15'N-imut, tassanngaanniillu kangimut nunavittami sumiiffimmut (64°15'N, 52°0,7'V), tassanngaanniillu sineriak sinerlugu aallaaviusumut (83°17'N, 44°00'V). Sumiiffinni aqutsiveqarfinni pineqanngilaq kangerluk 64°15'N-ip kujataani paalik, tassaasoq Nuup Kangerlua.
Kujataata kitaani	Nunalerutini sumiiffinnut atatillugu tunngaviusumik killigititamit 3 sømilip timaani nunavittami sumiiffimmit (64°15'N, 52°0,7'V), tassanngaanniillu kimmut tunngaviusumik killigititamit 3 sømilinik tunngaviusumik killigititaq sinerlugu 44°00'V-mut, tassanngaanniillu avannamut nunavittami sumiiffimmut (60°10,5'N, 44°00V), tassanngaanniillu sineriak sinerlugu aallaaviusumut (64°15'N, 52°0,7'V). Sumiiffinnut aqutsiveqarfinnut ilaavoq kangerluk 64°15'N-ip kujataani paalik, tassani pineqarluni Nuup Kangerlua, kangerlullu pineqanngitsoq tassaavoq 44°00'V-ip kangiani paalik, tassaasorlu Kangerdlugssuatsiaq (Lindenow fjord).

Kalaallit Nunaata kitaani	Nunalerutini sumiiffinnut atatillugu tunngaviusumik killigititamit 44°00'V-p kangiani 3 sømilip timaani ilaavortaaq kangerluk 44°00'V-p kangiani paalik, tassaasoq Kangerdlugssuatsiaq (Lindenow fjord), ilaanngilarlu kangerluk 44°00'V-p kitaani paalik, tassaasoq Nuup Kangerdlua.

3.3.4 Piffissaq aalisarfiusoq

Sumiiffik aqutsiffiusoq apeqqutaatillugu Atlantikup kapisilianik aalisarneq piffissami killilikkami Kapisilinniarneq pillugu Nalunaarut naapertorlugu akuerisaavoq, kapisilinniarneq pisassiivikkaartumik KNAPK isumaqatigalugu Naalakkersuisut aalajangisaavaat ulloq aallartiffissaq kapisilinniarfiussap iluani. Kapisilik qaqugukkut aqutsiveqarfinnut assigiinngitsunut tikiuttarnera malillugu aalisarnermik piffissarititaasoq aalajangerneqartarpoq:

Aqutsiveqarfik:	**Aalisarnermi piffissarititaasoq:**
Avannaata kitaani	1/9 - 31/10
Kujataata kitaani	1/8 - 30/9
Kalaallit Nunaata kangiani	15/8 – 15/10

Aalisarneq pillugu inatsit naapertorlugu aalisarneq qaqugukkut aallartinneqarsinnaanersoq unitsinneqassanersorlu Naalakkersuisunit nalunaarutigineqarsinnaavoq. Inatsimmi aamma allassimavoq pisuussutit illersorneqarnissaat tassungalu atatillugu piffissat eqqissisimatitsiviusut pillugit Naalakkersuisut malittarisassiorsinnaasut.

3.3.5 Piujuartitsineq siunertaralugu teknikikkut iluarsartuussineq

Imaani sumiiffinni mianersuutigisariaqakkani aalisarneq aqutsinerlu Piujuartitsineq siunertaralugu aalisarnerup teknikikkut iluarsartuussivigineqarnera pillugu nalunaarut malillugu malittarisassaqartinneqarpoq. Aalisarnermi piniutinut, minnerpaaffiliinernut aamma piniutinik nalunaaqutsiinermut atatillugu Kapisilinniarneq pillugu nalunaarut sukumiinerusunik arlalinnik piumasaqaatitaqarpoq:

- Uku atorlugit inuussutissarsiutigalugu taamaallaat kapisilinniartoqarsinnaavoq:
    1) Qarsorsat, imaluunniit
    2) Qassutit 20-t tungaanut amerlassusillit, taakkulu tasillugit minnerpaamik 140 mm-inik nigartaqassapput.
    3) Qassutit imminnut pitussimasut tallimat tungaannut.
- Inuussutissarsiummut atatinnagu kapisilinniarnermi uku taamaallaat atorneqarsinnaapput:
    1) Qarsorsat, imaluunniit
    2) qissattaat imaluunniit
    3) Qassutit ataatsit 2.000-inik qilernillit, taakkua tasillugit nigartaat minnerpaamik 140 mm-iusut.
- Qassutit kapisilinniutit piginnittut aqqanik nalunaaqutserneqarsimassapput. Nalunaaqutsiinermi atorneqartoq imermi allanngujaatsuussaaq.

Inatsisit qaqugukkulluunniit atuuttut malillugit aalisarneq tamatigut malittarisassaqartinneqassaaq.

3.3.6 Imartat mianerisassat

Naalakkersuisunit siunniunneqarpoq imaani uumassuseqarfiit manna tikillugu sunnerneqarsimanngitsut ajoquserneqannginnissaat. Kapisilinniarnermi qassutit, qarsorsat qissattaallu atorneqartarput, piniutillu taakku immap naqqanik immamilu uumassuseqarfiusunik qajassuussisuupput. Kapisilinniarnermi immami uumassuseqarfiusunik mianerisariaqakkanik illersuinermut periusissaq tassaavoq aqutsiveqarfinni tamani aalisarnerup akuerineqarsinnaanissaa. Nalunaaruteqarnermi, ilisimatuussutsikkut misissuinermi imaluunniit nakkutilliinermi aalisarnerup siaruarsimanera malunnartumik allanngorsimanera paasineqarpat, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Pinngortitaleriffik aamma Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit isumasioreerlugit, sumiiffiit mianerisariaqarsinnaasut illersorniarlugit aalisarneq killilersuiffigineqassanersoq nalilissavaat.

3.4 Saniatigut pisanik aqutsineq

Aalisarnermi saniatigut pisat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat naapertorlugu saniatigut pisat iliuuseqarfigineqarlutillu nalunaarsorneqartassapput. Nalunaarut malillugu nassuiaatigineqarpoq saniatigut pisat tassaasut imaani uumassusilinnik pisat tamarmik aalisarnissamut akuersissummut ilaanngitsut. Saniatigut pisat tamarmik nalunaarsorneqassapput nalunaarutigineqarlutillu. Pisat tamarmik saniatigut pisat ilanngullugit tulaanneqartassapput. Aalisarnermi saniatigut pisat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat naapertorlugu aalisarnerni allani kapisilinnik saniatigut pisat aamma iliuuseqarfigineqarlutillu nalunaarsorneqartassapput.

Kapisilittat qatigattuut nalunaarutigineqarsinnaapput nalinginnaq kapisilittatuulli (immikkoortoq 4 takuuk nalunaarutiginninneq). Assit assigisaaluunniit pisaqarfik- aamma piffissaq il.il. Pinngortitaleriffimmut nassiunneqassapput.

Saniatigut pisat pillugit nalunaarut naapertorlugu kapisilinnik qatigalinnik pisat nalunaarsorneqartassapput, Pinngortitaleriffimmullu assit, pisarineqarfia, piffissaq pisaqarfik il.il. pillugit paasissutissat nassiunneqarsinnaallutik.

Nalunaaruteqarnermi nakkutilliinermiluunniit artinik aalajangersimasunik saniatigut pisat piffissami sivikitsumi sumiiffimmiluunniit amerlappata, Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfiup Pinngortitaleriffik aamma Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit artip uumassusilerinermut atatillugu killiffia mianeralugu saniatigut pisat annertussusiisa naammaginartumik annertussuseqarnissaannut immikkut upalungaarsimanissamut iliuuseqarnissaq isumannaarneqassanersoq nalilissavaa. Taamatut upalungaarsimanissamut iliuuseqarnerni sumiiffinnik matusinerit piffissalluunniit ilaani matusinerit suliniutilluunniit allat artit arlaannaalluunniit uumassuseqarnikkut artukkerneqannginnissaanik isumannaarinerit ilanngunneqarsinnaapput.

4. Nalunaaruteqartarneq nakkutilliinerillu

4.1 Nalunaaruteqartarneq

Kapisilinniarneq pillugu Nalunaarut naapertorlugu kapisilinniartut tamarmik nalunaaruteqartussaatitaapput. Taamatut nalunaaruteqartussaatitaanerup kinguneraa, qassutinik napittaajaasimanermi, qarsorsaq qissataalluunniit atorlugu aalisarsimanermi pisaqarsimanermilu aalisarnerup ingerlanneqarsimanera pillugu

nalunaartussaatitaasoqarmat. Aalisariarsimagaanni imaluunniit aalisarsimagaanni pisaqarnanilu susaarlunilu tamanna 0-tuttaaneqassaaq nalunaarutigineqassallunilu.

Kapisilittoqarsimanerani nalunaaruteqarneq tamanna sapinngisaq malillugu sukkanerpaamik pisassaaq. 0-mik nalunaassagaanni tamanna aalisarnerup matuneqarneranit kingusinnerpaamik ullut 14-nit qaangiutinnginnerani pissaaq. Piffissaatillugu nalunaaruteqarsimanngikkaanni ukiup tulliani akuersissummik pissarsisoqarsinnaanngilaq.

Nalunaaruteqarneq sullissivik.gl atorlugu uani ingerlanneqassaaq: Kapisilittatit nalunaarutigikkit. Nalunaaruteqarneq qarasaasiaq atorlugu imaluunniit immersugassaq aniseriarlugu assammik immersorlugu ingerlanneqarsinnaavoq. Nalunaaruteqarneq qarasaasiaq atorlugu ingerlanneqaruni toqqaannaq nalunaaruteqarneq KANUAANA-p e-mail-lianut nassiunneqassaaq. Nalunaaruteqarneq assammik allanneqarpat KANUAANA-mut nassiunneqassaaq:

GFLK@nanoq.gl

Postboks 501
3900 Nuuk

Imaluunniit
E-mail: GFLK@nanoq.gl
Fax: 34 63 60

4.1.1 Attaveqaqatigiinneq

Sinerissap qanittuani aalisarnerni allani aningaasarsiutigalugu aalisarnermut sunngiffimmilu aalisarnermut sanilliullugu kapisilinniarneq allaanerujussuarmik aqutsivigineqarpoq. Sinerissap qanittuani aningaasarsiutigalugu aalisarnerni nalunaaruteqartarneq assersuutigalugu tunitsiviit aqqutigalugit ingerlanneqartarpoq, aalisartullu nammineerlutik KANUAANA-mut nalunaaruteqassanngillat. Sunngiffimmi aalisarnerni tamani kikkut tamarmik imminnut pilersornissamut periarfissaqartarnerat nalinginnaasumik ileqquuvoq, taamaalillutillu akuersissummik, nalunaaruteqartarnissamik assigisaannilluunniit piumasaqaateqarfigineqartaratik. Tamatuma kingunerisaanik pitsaasumik atortussanngortitsinissaq nalunaaruteqartarnissarlu isumannaarniarlugit, aalisarnermi tassungalu atatillugu piumasaqaatit pillugit attaveqaqatigiinneq pingaaruteqartorujussuuvoq. Taamaammat Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik KANUAANA peqatigalugu atugassiissutit arlallit atorlugit suliniuteqartarpoq:

- Tusagassiorfinnut nalunaarutitigut TAC, aalisarnermik ammaassineq matusinerlu kiisalu nalunaaruteqartarneq tamanut tusarliunneqartarput, tusagassiorfinnut nalunaarutit aamma Naalakkersuisut facebook-mi quppernerat atorlugu saqqummiunneqartarput,
- Radiukkut ussassaarutit; aalisarnerup ingerlanneqarnerata nalaani ukiut tamaasa akuersissuteqartarneq aamma nalunaaruteqartarneq pillugit piumasaqaatinut tunngasut radiukkut paasititsiniutit ullormoortumik ingerlanneqartarput,
- SMS; ukiut tamaasa aalisartut qinnuteqarnerminni mobilimi normuminnik nalunaaruteqarsimasut KANUAANA-mit ataavartumik sms-erfigineqartarput, taakkulu atorlugit aalisarneq pillugu nalunaarnissamik killiffimmillu aalisartut eqqaasinneqartarput,

- Facebook ads; qarasaasakkut Sullissivikk.gl-mut nalunaaruteqarnissamut facebook-kut ussassaarinerit
- Akuersissutinut ilanngussat, akuersissutinik tunniussinermi, aalisarnermi nalunaaruteqartarneq aamma malittarisassat

Atugassiissutit taakku aammalu allat atorlugit kapisilinniarnermi aqutsineq pillugu pitsaasumik attaveqaqatigiinneq atuuffiatalu ingerlarnga tamakkerlugu suli pitsaanerusumik nalunaaruteqartarnissaq isumannaarneqassapput.

4.2 Alapernaarsuineq, Nakkutilliineq Misissuinerlu (MCS)

Aalisarnernik nakkutilliinerit KANUAANA-mit najuunnermi allaffissornikkullu isumagineqartarputSinerissap qanittuani aalisarnerit imatut nakkutigineqartarput:

- Sinerissap qanittuani aalisarnermik nakkutilliisarnikkut
- Kalaalimineerniarfiit nakkutigineqarnerisigut
- Kapisilinniarnermit nalunaarutit tiguneqartut nalunaarsornerat atortussanngortinneqartarnerallu

Allaffissornermi nakkutilliinerit KANUAANA-p Nuummi qitiusumik allaffeqarfianit ingerlanneqartarpoq. Paasissutissanik nalunaaruteqartussaatitaanikkut KANUAANA-mit nalunaarutinik tiguneqartunik misissuinikkut nakkutilliineq pisarpoq. GFLK´p pisanik naatsorsuineq ingerlattarpaa tunuliaqutigalugit paasissutissat isertut nalunaarsuisussaatitaanermeersut atorlugit.

Aalisarnerup ingerlanerani, ingerlaavartumik suliarineqartarput pisassiissutinit ilanngaatit pisariunngitsumik siumut naatsorsorneri, aalisarnerup qaqugu matuneqarsinnaanera missiliorsinnaajumallugu. Taakkua siumut naatsorsuinernit toqqammaveqarput ukiut siuliini aalisarnerit naapertorlugit (pisarineqartartut piffissami assingani), kiisalu paasissutissat ukioq manna-meersuniit.

Matusinerup kingorna sumiiffimmi aalajangersimasumi pisassiissutit akuttusuumik sinneqarsinnaasarput. Taama pisoqarnerani pisassiissutit sinneri ammaasseqqinnissamut pissutissaqartitsinersut KANUAANA Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu naliliissarpoq.

KANUAANA aalisarnermik alapernaarsuisoqarpoq imaani tulaassinernilu sinerissamut qanittumi aalisarnermik nakkutilliisartunik. Kapisilinniarnerup nalaani misiliilluni siumut ilisimaneqanngitsunik nakkutilliisut misissuisarput, aalisarnermut nakkutilliisut misissuisarput atortunik, aalisartunik, tulaassanik aamma kalaalimineerniarfinni tunisanik.

KANUAANA aalisarnernik tamanik matusinissamut pisinnaatitaavoq. Matusinermi tusagassiorfitsigut nalunaaruteqartoqartarpoq aalisartunullu sms-ertoqarlunilu.

4.3 Nalunaarutiginninnerit

Aalisarnermi malittarisassanik unioqqutitsisoqarnerani KANUAANA-mit politiinut nalunaarutiginnittoqarsinnaavoq.

Inatsisini atuuttuni aalajangersakkanik unioqqutitsinerit tamarmik akiliisitaanermik kinguneqarsinnaapput. Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu inatsisit attuumassuteqartut tamakkerlugit inatsisit.gl atorlugu pissarsiarineqarsinnaapput.

Ilanngussaq 1. Inatsisit atuuttut immikkut attuumassutillit

- Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 18, 31. oktober 1996-imeersoq (kingusinnerusukkut allannguutitalik)
- Kapisilinniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. x, xx. xx 2021-meersoq
- Aalisarsinnaanermut akuersissutit pisassiissutillu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 47, 18. december 2020-imeersoq
- Piujuartitsineq siunertaralugu aalisarnerup teknikikkut iluarsartuussivigineqarnera pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 30. marts 2017-imeersoq
- Aalisarnermi saniatigut pisat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 14, 6. december 2011-imeersoq
- Aalisakkanik aalisakkanillu tunisassianik tunisisarnermik nalunaarutiginnittarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 4. april 2016-imeersoq
- Aalisarnermik alapernaarsuisut suliassaat pisinnaatitaaffiilu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 3, 18. marts 2004-meersoq
- Pisat ilaasa nalunaarutigineqarnerini naatsorsueriaatsit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 48, 18. december 2020-meersoq

Inatsisit tamarmik tassungalu ilanngullugu Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu inatsisit tamakkerlugit inatsisit.gl atorlugu pissarsiarineqarsinnaapput.

Ilanngussaq 2. Aqutsiveqarfiit akornanni agguaassinissamut najoqqutassiaq

Kalaallit Nunaanni kapisilinnut TAC Naalakkersuisunit aalajangiiffigineqartarpoq. Ukiuni qulini kingullerni pisat tunngavigalugit aqutsiveqarfimmut Kalaallit Nunaata kangianut pisassiissutinik aalajangersimasunik aalajangersaasoqartarpoq, peqatigisaanillu Kalaallit Nunaata kangiani piniartuunermit aalisartuunermut ineriartornerup tapersersorneqarsinnaanera isumannaarneqartarluni. Kalaallit Nunaata kangianut pisassiissutinik agguaasseqqaartoqartarpoq, taassumalu kingorna sinneruttut Kalaallit Nunaata kitaanut aqutsiveqarfinnut pisassiissutigineqartarlultik.

Takussutissiaq 1: NAFO-p oqartussaaffiata 1-ip ilaani aamma Kalaallit Nunaata kangiani (ICES-imi) pisat 2010 – 2019 (tonsinngorlugit)

Ukioq	NAFO-p oqartussaaffiani pisat							NAFO	ICES	Kalaallit Nunaat
	1A	1B	1C	1D	1E	1F	NK	Area 1	XIV	Katillugit
2010	17.3	4.6	2.4	2.7	6.8	4.3	0	37.9	1.7	40
2011	1.8	3.7	5.3	8.0	4.0	4.6	0	27.4	0.1	28
2012	5.4	0.8	15.0	4.6	4.0	3.0	0	32.6	0.5	33
2013	3.1	2.4	17.9	13.4	6.4	3.8	0	47.0	0.0	47
2014	3.6	2.8	13.8	19.1	15.0	3.4	0	57.8	0.1	58
2015	0.8	8.8	10.0	18.0	4.2	14.1	0	55.9	1.0	57
2016	0.8	1.2	7.3	4.6	4.5	7.3	0	25.7	1.5	27
2017	1.1	1.7	9.3	6.9	3.2	5.6	0	27.8	0.3	28
2018	2.4	5.7	13.7	8.2	4.2	4.8	0	39.0	0.8	40
2019	0.8	3.0	4.4	8.0	4.8	7.3	0	28.3	1.4	30

2015-2019 pisat tunngavigalugit Kitaani aqutsiveqarfinnut marlunnut agguaasseqqittoqartarpoq pisat aqutsiveqarfinni aallaavigalugit. Takukkit kinguliani tabelit 2 aamma 3.

Takussutissiaq 2: Piffissami 2015-2020 aqutsiveqarfikkaartumik pisat (tonsinngorlugit), kiisalu piffissami 2018-2020 aqutsiveqarfikkaartumik inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut agguataarinerit.

Aqutsiveqarfik:	Pisat 2015	Pisat 2016	Pisat 2017	Pisat 2018	Pisat 2019	Pisat 2020
Avannaata kitaani (NAFO 1A + 1B + 1C)	19,6	9,2	12,1	21,9	8,3	11,7
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				19,9	7,5	10,4
Sunngiffimmi aalisartunut				2,0	0,8	1,3

Kujataata kitaani (NAFO 1D + 1E + 1F)	36,4	16,3	15,6	17,3	20,3	18,1
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				12,3	14,2	12,1
Sunngiffimmi aalisartunut				5,0	6,1	6,0
Kalaallit Nunaata kitaani	1,0	1,5	0,3	0,8	1,4	0,9
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				0,4	0,5	0,3
Sunngiffimmi aalisartunut				0,4	0,9	0,6
Pisassiissutinit qaqinneqartut tamakkerlugit	57	27	28	40	30	30,7

Takussutissaq 3: Piffissami 2015-2020 aqutsiveqarfikkaartumik procent-ikkaartumik agguataarineri aamma piffissami 2018-2020 aqutsiveqarfikkaartumik inuussutissarsiutigalugu sunngiffimmilu aalisartut akornanni procent-ikkaartumik agguataarineri.

Aqutsiveqarfik:	**2015 (%)**	**2016 (%)**	**2017 (%)**	**2018 (%)**	**2019 (%)**	**2020 (%)**	**Agguaqatigiissinnerisa katinneri**
Avannaata kitaani (NAFO 1A + 1B + 1C)	34	34	43	55	28	38	39
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				91	90	89	90
Sunngiffimmi aalisartunut				9	10	11	10
Kujataata kitaani (NAFO 1D + 1E + 1F)	64	60	56	43	67	59	58
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				71	70	67	69
Sunngiffimmi aalisartunut				29	30	33	31
Kalaallit Nunaata kitaani	2	6	1	2	5	3	
Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut				50	33	33	
Sunngiffimmi aalisartunut				50	67	67	

Takussutissiaq 4: Avannaata kitaani aamma Kujataata kitaani aqutsiveqarfinnut agguaassinissamut najoqqutassaq procent-inngorlugu

Aqutsiveqarfik	**Agguaassinissamut najoqqutassaq (%)**
Avannaata kitaani	**40**
Kujataata kitaani	**60**

Ilanngussaq 3. Inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut agguaassinissamut najoqqutassaq

Agguaassinissamut najoqqutassaq 2 tassaavoq Kitaanut pisassiissutit annertussusiat, aqutsiveqarfinni Avannaata kitaani aamma Kujataata kitaani inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut tunniunneqartartut. Agguaassinissamut najoqqutassaq 2 naatsorsorneqassaaq angallatinut ingerlatanut pineqartunut tunniunneqartut agguaassinissamut najoqqutassami 1-imi inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut procent-iliussap amerlisarneratigut. Inussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartut akornanni procent-ikkaartumik agguataarineq takussutissaiaq 3-mi pisat takutinneqartut tunngavigalugit aalajangersarneqarpoq.

Assersuutigalugu aqutsiveqarfimmi Kujataata kitaani inuussutissarsiutigalugu aalisartunut agguaassinissamut najoqqutassaq 60 %-iussaaq (Kujataata kitaanut agguaassinissamut najoqqutassaq 1) * 70% (inuussutissarsiutigalugu aalisartunut agguaassat) = 42%.

Takussutissiaq 5: Aqutsiveqarfinni inuussutissarsiutigalugu aamma sunngiffimmi aalisartunut agguaassinissamut najoqqutassat

Aqutsiveqarfiit	Agguaassinissamut najoqqutassaq 1	Ingerlataq	Agguaassinissamut najoqqutassaq 2
Avannaata kitaani	40%	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut (70 %)	40% * 70% = 28 % [1]
		Sunngiffimmi aalisartunut (30%)	40% * 30% = 12 % [1]
Kujataata kitaani	60%	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut (70 %)	60% * 70% = 42 % [1]
		Sunngiffimmi aalisartunut (30%)	60% * 30% = 18 % [1]
Kalaallit Nunaata kitaani	Ukiumut aalajangersimasumik pisassat 3 tons	Inuussutissarsiutigalugu aalisartunut (50 %)	50% [2]
		Sunngiffimmi aalisartunut (50%)	50% [2]

[1] Kalaallit Nunaata kitaanut %-ikkaartumik agguataarneri
[2] Kalaallit Nunaata kangianut %-ikkaartumik agguataarneri